

Castell dels Tres Dragons: 120 anys

Rossend Casanova
Doctor en Història de l'Art, Barcelona
rossendcasanova@hotmail.com

L'actual edifici de Zoologia del Museu de Ciències Naturals de Barcelona va ser concebut originàriament com a Café-Restaurant per a l'Exposició Universal de 1888. És obra de l'arquitecte modernista Lluís Domènech i Montaner (1849-1923) i se'l coneix popularment com a Castell dels Tres Dragons, nom homònim d'una paròdia que l'escriptor Frederic Soler "Pitarra" estrenà el 1865 i aleshores en cartell.

L'edifici va ser pensat com un establiment de caràcter permanent (en contra dels efímers pavellons expositius) i havia de continuar amb la seva funció quan es clausurés la mostra. El projecte de Domènech, presentat el 30 de juliol de 1887 i valorat en 271.121'30 pessetes (1.630 euros), evocava un castell medieval per fer evident el record de la història amb una arquitectura nova i en sintonia amb la tecnologia del moment. Un exemple d'això és l'original solució constructiva dels murs, resolta amb la disposició de parets primes, separades i travades entre elles, fet que determina un mínim de pes, una àmplia base de sustentació i un aspecte decoratiu ben resolt.

Un seguit de contratemps varen impedir acabar-lo completament per a l'Exposició, tot i que s'obrí al públic durant quatre mesos i acollí diversos banquets. Les seves generoses dimensions, amb dos salons de 450 m² cadascun destinats a café (planta baixa) i restaurant (planta primera), estaven pensades per als barcelonins i per als turistes, en una època en què els grans cafès d'arreu del món es construïen sumptuosos i amb gran luxe.

General view of the building from the Ciutatella park
Vista general de l'edifici des del parc de la Ciutatella

View of the exhibition, The Castle of the Three Dragons. From Restaurant to the Natural Sciences Museum. Above the displays hangs the museum's famous whale skeleton
Aspecte de l'exposició El Castell dels Tres Dragons. De Restaurant a Museu de Ciències Naturals. Sobre els expositors, el famós esquelet de balena del Museu

Poc després hi tindríem lloc un episodi significatiu en la història de l'art català, l'anomenat "taller del Castell dels Tres Dragons", considerat erròniament com l'origen de les arts decoratives del Modernisme. El fet és que, concloua l'Exposició, Domènech tornà per acabar l'edifici amb Antoni Maria Gallissà com a arquitecte auxiliar. Com que la part arquitectònica i la decorativa tenien infinitat de detalls que calia supervisar, s'establiren quatre obradors dedicats a metal·listeria, serralleria, repusat i modelat on es va fer tot allò que faltava, com peces de ferro, detalls de forja, aplicats de metall i models ceràmics. Aquests obradors funcionaren de forma desigual entre març i novembre de 1892. En aquells dies Domènech va rebre visites ocasionals de l'escultor Eusebi Arnau, el vitraller Antoni Rigalt, el ceramista Pau Pujol o l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch que s'interessaven per recuperar procediments antics i aplicar-los a la nova arquitectura. Així ho recordà Domènech en morir el seu amic Gallissà en un article al diari *La Renaixensa* el 1903 que, de tan emotiu, induí els historiadors a l'equívoc i a mitificar els obradors esmentats.

Ceramic coats of arms designed by Josep Llimona and Alexandre de Riquer, and produced by Pujol i Bausis
Escuts ceràmics dibuixats per Josep Llimona i Alexandre de Riquer i fabricats per Pujol i Bausis

JUBILEE

Castle of the Three Dragons: 120 Years

Rossend Casanova
Doctor in Art History
rossendcasanova@hotmail.com

The present-day building housing the Zoology section of Barcelona's Natural Sciences Museum was originally conceived as a café-restaurant for the 1888 Universal Exhibition. The work of Modernista architect Lluís Domènech i Montaner (1849-1923), it is popularly known as the Castle of the Three Dragons, a name taken from the eponymous parody that the writer Frederic Soler "Pitarra" premiered in 1865 and which was showing at the exhibition.

The building was designed to last, unlike the temporary exhibition pavilions, and continue as a café-restaurant after the exhibition's end. Domènech's project, presented on 30 July 1887 and budgeted at around 271,121.30 pesetas (1630 euros), conjured up images of a medieval castle to underscore historical memory combined with a new architectural language in line with the day's technology. An example of this is the way in which the walls were built, linking together separate, thin walls in a solution that meant a minimum of weight with a broad load-bearing base and pleasing decorative result.

Various problems prevented completion in time for the Exhibition, although it opened to the public for four months anyway and hosted several banquets. Its generous size, with two dining rooms of 450m² each (the ground floor to be used as a café and the first floor as a restaurant), were aimed at locals and tourists alike, in an age when grand cafés around the world were being built as sumptuous, luxurious places.

Shortly thereafter, a key episode in the history of Catalan art took place here, the so-called "Castle of the Three Dragons Workshop", wrongly considered the beginning of Modernista decorative arts. What happened was a little different. Once the Exhibition was over, Domènech returned to complete the site with Antoni Maria Gallissà as his righthand architect. Since the architectural and decorative work involved endless details requiring constant supervision, four workshops dedicated to metalwork, locksmiths, relief work and modelling were set up. They produced everything needed, from iron pieces and wrought metal to metal appliqué and ceramic models. These workshops worked in haphazard

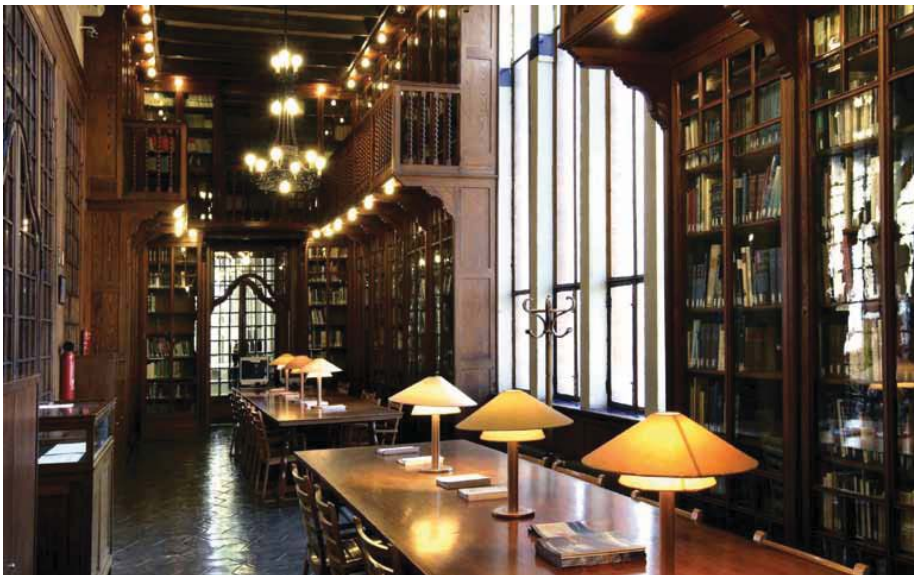
Lluís Domènech's project in a lithograph by Forasté, after a drawing by Vilardell, published in *La Exposición* magazine in 1887
Litografía de Forasté segons un dibuix de Vilardell que representa el projecte de Lluís Domènech. Publicada a la revista *La Exposición* el 1887

Photo of the building when it was the History Museum (1892-96). Lluís Domènech himself directed the arrangement of the collections
 Fotografia de l'edifici quan era Museu de la Història (1892-1896); la disposició de les col·leccions va ser dirigida pel mateix Lluís Domènech

Amb el temps, el fet que l'edifici tingués dues plantes amb accessos diferents, afavorí la divisió dels espais, que s'utilitzaren per a usos diversos. Així, a la planta baixa s'hi instal·là el Museu de la Història (1892-1896), l'Escola Municipal de Música (1896-1928) i durant la Segona República espanyola (1931-1939) albergà establiments municipals de caràcter administratiu i social. El 1917 la planta primera va ser destinada a Museu de Catalunya de Ciències Naturals i l'arquitecte Antoni de Falguera la reformà eliminant-ne la decoració original, gens del gust d'aquell moment. Poc després, l'arquitecte Josep Goday realitzà en estil noucentista la Sala d'Herbaris (1923) per acollir la primera col·lecció de plantes de Catalunya.

The Herbariums Room, designed by Josep Goday and today used as a library / La Sala d'Herbaris dissenyada per Josep Goday, avui usada com a biblioteca

View today of the room used for the permanent exhibition, on the first floor
 Aspecte actual de la sala dedicada a l'exposició permanent, ubicada a la primera planta

A partir de 1934 i arran d'una reorganització de les col·leccions, l'edifici esdevé Museu de Zoologia, nom amb el qual se l'ha conegut popularment. Després d'un període d'estancament durant la dictadura franquista, l'obertura democràtica dels anys setanta i l'interès pel patrimoni afavoriren noves reformes que s'efectuaren entre 1982 i 1987, on destaquen la construcció d'un annex soterrani dels arquitectes Cristian Cirici i Pep Bonet, i la consolidació de l'edifici històric. Unes millores que han deixat, avui, un patrimoni recuperat, viu i obert a la societat. www.bcn.cat/museuenciensies

www.bcn.cat/museuenciensies

Replica of one of the Homage Tower cocks, on show in the exhibition. Behind it one sees the double column structure that holds the building up in spite of it having little in the way of foundations

Replica d'un dels galls de la Torre de l'Homenatge, mostrada a l'exposició. Al darrere es pot apreciar la doble estructura de columnes que permet que l'edifici se sostingui malgrat tenir pocs fonaments

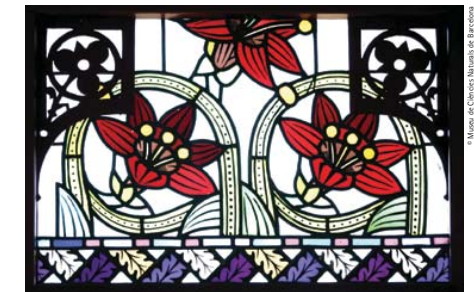
fashion from March to November 1892. At that time, Domènech would receive occasional visits from the likes of sculptor Eusebi Arnau, glassmaker Antoni Rigalt, ceramicist Pau Pujol and architect Josep Puig i Cadafalch, all keen to revive old procedures and apply them to contemporary architecture. Domènech wrote of this in *La Renaixensa* newspaper in 1903 upon the death of his friend Gallissà. The article was so emotional, it led historians to false conclusions and propelled the workshops into the realms of myth.

The building's two floors had separate access and this, in time, led to the division of these spaces for different uses. The History Museum (1892-1896) moved into the ground floor, followed by the Municipal Music School (1896-1928) and, during the Second Spanish Republic (1931-1939), municipal administrative and social offices. In 1917, the first floor was made the seat of the Natural Sciences Museum of Catalonia and architect Antoni de Falguera renovated it, removing the original decoration, which was not at all

Detail of the Homage Tower, with wrought iron elements reminiscent of the Middle Ages and a crowing cock at the centre

Vista parcial de la Torre de l'Homenatge, amb elements de forja de reminiscència medieval, amb gall cantant al centre

Detail of stained glass window, made by Antoni Rigalt in 1888, in one of the building's towers

Detall del vitrall d'una de les torres de l'edifici, fabricat per Antoni Rigalt el 1888

in step with the tastes of the time. A short time later, architect Josep Goday created, in Noucentista ("Twentieth-Centuryism") style, the Herbarium (1923) to house the first ever collection of Catalan plants.

From 1934 and in the wake of a reorganisation of the collections, the building became the Zoology Museum, the name by which it became known to locals. After a period of slow decline under the Franco regime, the democratic reawakening of the 1970s and a growing interest in local heritage led to renovations done in 1982-87. Key elements of these works were the addition of a basement by the architects Cristian Cirici and Pep Bonet and the consolidation of the historic building. Those improvements left us with a revitalised piece of heritage that today is alive and open to society. www.bcn.cat/museuenciensies

www.bcn.cat/museuenciensies